

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorunun T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini arz ederim.

Özgür KARABAT

İstanbul Milletvekili

AKP Hükümetleri döneminde özelleştirilen kamu kurumlarının çoğu “Daha ucuz ve iyi hizmet gelecek” bahanesiyle özelleştirilmiştir. Ancak gelinen noktada, söz konusu özelleştirmelerin büyük bir kamu zararı yarattığı gibi belirli grup ve kişilerin haksız biçimde zenginleşmesinin de önünü açmıştır.

Ülkemizde elektirik özelleştirmeleri sürecinde Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmış ve bunların tamamı yaklaşık 15 milyar dolara özelleştirilmiştir. Elektrik arzı konusunda ise denetleyici kurum olan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ. (TEDAŞ) her yıl zarar üzerine zarar etmektedir. Zararların birçok sebebi olmakla birlikte özellikle kronik hale gelen bazı sorunlar söz konusudur.

Mesela zarar eden TEDAŞ şirketlerden alacaklarının peşine düşmemektedir. Sayıştay’ın raporlarına baktığımızda, TEDAŞ’ın özel şirketlerden alacaklarını tahsil etmediğini görüyoruz. 2021’de TEDAŞ 2,3 milyar TL ticari alacağını, 3,2 milyar TL de diğer alacaklarının peşine düşmedi. Bunlar, Dönen Varlıklar Teşekkülü’nün yüzde 74,9’una denk geliyor. Kurum alacaklarının ya kasıtlı olarak ya da görevi kötüye kullanarak tahsil yoluna gidilmediği değerlendirilmektedir.

Diğer alacaklar grubunda ise kredi vurgununu andıran bir tablo ortaya çıkmaktadır. TEDAŞ elektrik dağıtım şirketleri için Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası’ndan yaklaşık 3,1 milyar TL kredi almıştır. Fakat şirketler, kredi borçlarını da ödememektedir. Konuya ilişkin Enerji Bakanlığı ve TEDAŞ bürokratlarının harekete geçmemesi de şüpheleri artırmaktadır.

TEDAŞ'ın kısa ve uzun vadeli 2,1 milyar TL'lik borcu bulunmaktadır. Hem alacaklarını toplamıyorlar hem de kurumu borca batıran bu yönetim anlayışının sürdürülmesi ülkemiz ekonomisi açısından büyük bir risk barındırmaktadır. Milyarlarca liralık borcun peşine düşmeyen bürokratlardan daha sonra özel dağıtım şirketlerinde göreve başlayanlar olduğu yönündeki iddialar ise vurgunun organize biçimde yapıldığı iddialarını artırmaktadır.

TEDAŞ'a ait olması gereken 2014-2019 arasındaki 223,6 milyon TL'lik reklam ve kira geliri de tahsil edilmemiştir. Yıllık enflasyon veya dövizde çevrildiğinde bu zararın ne denli büyüyeceği ortadadır.

Diğer bir nokta ise geçmiş dönem elektrik tüketiminden kaynaklanan ve dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi sırasında şirkete devredilen alacakların ödenmemesi konusudur. Buradaki meblağ da 3,8 milyar TL'yi bulmaktadır. Bu borcun peşine düşülmemesi zaman aşımı tehlikesini dolayısıyla göz göre göre ciddi bir kamu zararını gündeme getirmektedir.

Bilindiği üzere özel şirketler envanter tutmak zorundadır. İş makineleri, araç gereçler, tesisler, taşınmazlar vs... İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi biterse bunlar TEDAŞ'a devredilecek ki dağıtım işi aksamadan devam edebilsin. Ancak TEDAŞ'ın kendisine devredilmesi gereken mallardan dahi habersiz olduğu, bunlara ilişkin kayıtların yetersiz olduğu görülmektedir.

TEDAŞ'ın Sayıştay raporlarına yansyan zararı kronik hale gelmiştir. 2019-2021 arasındaki 3 yılda 853 milyon TL zarar kaydedilmiştir. Zararlar yetmezmiş gibi bir de hizmet kalitesinde de ciddi düşüşler söz konusudur. Geçtiğimiz yıl Isparta'ya kışın ortasında günlerce elektrik verilememesi hatırlandığında özel şirketlerin gerekli altyapı yatırımlarını yapmadığı ve TEDAŞ'ın da gerekli denetim ve takip işlemlerini yapmayarak yüzbinlerce vatandaş mağdur ettiği açıktır.

Ülkemizde yaşanan derin ekonomik kriz ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verileri dikkate alındığında enerji konusunda ülkemizi bekleyen tehlikeler açıkça ortaya çıkmaktadır. Bakanlığın 2021 verilerine göre 3.5 milyon elektrik, 1 milyon da doğalgaz aboneli faturalarını ödeyemediği için enerjisiz kalmıştır. 2022'de de bu sayıların daha da arttığı değerlendirildiğinde oluşan kamu zararının boyutları daha da artmaktadır.

Buna göre;

- 1) Elektrik dağıtım şirketlerinin yapmakla yükümlü oldukları gerekli alt yapı çalışma ve yatırımlar izlenmekte midir?
- 2) Kimi illerimizde günlerce devam eden enerji kesintilerinin ardından ilgili şirketlere dönük denetimler yapılmış mıdır?
- 3) Milyarlarca liralık borcun peşine düşmeyen bürokratlardan daha sonra özel dağıtım şirketlerinde göreve başlayanlar olduğu yönündeki iddialar doğru mudur? Konuya ilişkin tarafınıza herhangi bir bildirim ya da şikayet ulaşmış mıdır?
- 4) İşletme Hakkı Devir Sözleşmelerine konu olan envanter kayıtlarında neden eksiklikler bulunmaktadır? Bu eksikliklerin giderilmesi yönünde bir çalışma yapılmakta mıdır?
- 5) Sayıştay'ın elektrik arzı konusunda ise denetleyici kurum olan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ.'nin şirketlerden ciddi miktarlarda alacakları olduğu tespitlerinin ardından ne gibi iş ve işlemler yapılmıştır? Alacakların bilinçli olarak tahsil edilmediği yönündeki iddialar araştırılmakta mıdır?
- 6) TEDAŞ yıllardır zarar üstüne zarar ettiği halde kurum alacakları ne den tahsil edilmemektedir?